

Editorial

Sumari

En poques setmanes, la Comissió de Cultura i Llengua del Parlament de Catalunya adoptarà de manera institucional la Declaració Universal sobre els Arxius (DUA) i donarà suport a un projecte impulsat pel Consell Internacional d'Arxius (ICA), en el qual ha col·laborat intensament l'Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya (AAC).

La DUA va ser elaborada per la Secció d'Associacions Professionals de l'ICA (ICA/SPA), on participa de manera activa l'AAC des de fa vint anys i va ser presentada i aprovada per unanimitat a l'Assemblea General de la CITRA a Oslo el setembre de 2010. Posteriorment, en la 36a Conferència General de la UNESCO que es va celebrar a París a finals de l'any passat, es va aprovar la Declaració Universal sobre els Arxius (DUA).

Aquesta decisió és un pas molt important per aconseguir millorar la percepció del ciutadà sobre el paper dels arxius, atès que ofereix una esplèndida oportunitat per augmentar la visibilitat dels arxius entre el públic en general i davant les administracions públiques i les organitzacions privades. En aquest sentit, la DUA és una declaració concisa de gran rellevància per a la difusió dels arxius en la societat actual. Aquesta declaració posa l'accent en el paper clau dels arxius en la transparència administrativa i en la rendició de comptes democràtica, així com en la preservació de la memòria social col·lectiva. La DUA situa la gestió eficaç dels arxius com una funció essencial que serveix de base a l'Administració pública, a les bones pràctiques de l'empresa privada i a l'accés a la informació per part dels ciutadans, sense deixar de banda la tradicional

La DUA, una declaració de principis

preocupació per satisfer les necessitats de la investigació històrica. L'aprovació de la DUA per part de la UNESCO és un reconeixement de les funcions dels arxius en matèria de responsabilitat i transparència dels governs i en l'elaboració de la història personal i col·lectiva. A més, tal com destaca l'organisme de Nacions Unides, el suport als arxius és un innegable avenç per al conjunt de la nostra societat perquè són un instrument per a la defensa dels drets humans, la protecció de les conquestes ciutadanes i la promoció de l'accés universal a les fonts de coneixement i de cultura.

El camí que ha recorregut la DUA ha estat llarg. La DUA parteix inicialment de la Declaració Quebequesa sobre els Arxius, elaborada per l'Associació d'Arxivers del Quebec l'any 2007 i traduïda al català per l'Arxiu General de la Universitat de Vic. El novembre d'aquell mateix any, aquesta declaració inicial es va presentar a la reunió de la Conferència Internacional de la Taula Rodona dels Arxius (CITRA) que va tenir lloc a la mateixa ciutat canadenca, on es va resoldre redactar una declaració universal dels arxius, basada en el model de la declaració quebequesa. L'encàrrec de redacció de la declaració universal sobre els arxius va recaure en la Secció d'Associacions Professionals de l'ICA (ICA-SPA), la qual, després d'un intens treball, va presentar la declaració final en la conferència de la CITRA a la ciutat d'Oslo el setembre de l'any 2010, on es va aprovar per unanimitat a l'Assemblea General de l'ICA. Ara, el nostre col·lectiu professional té el repte de difondre la DUA amb l'objectiu d'impulsar el reconeixement de la funció dels arxius, a partir de superar la percepció antiquada del seu paper i d'acon-

- El vocal informa**
7è Laboratori d'Arxius Municipals
- Resum de la X Jornada d'Estudi i Debat "Formació i projecció professional"**
- Reunió del C.E. de la Secció d'Associacions Professionals del Consell Internacional d'Arxius (ICA/SPA) a Weimar**
- L'AAC participa en un simposi internacional d'InterPARES 3 Project a Istanbul**
- Presentació dels números 8, 9 i 10 de la col·lecció "Textos"**

- Articles**
Que no et classifiquin!!
Els casos dels nens robats i el paper dels arxius
- Notícies**
XVIII Jornades d'Arxius Universitaris

- De l'arxiu a l'arxiver**
- La Junta informa**

Edita:
Associació d'Arxivers-Gestors
de Documents de Catalunya
Redacció:
Rocafort, 242 bis, 1r.
08029 Barcelona
Tel. i fax: 934 19 89 55
a/e: associacio@arxivers.com
Coordinació:
M. Luz Retuerta
Disseny i producció:
Disseny Visual, SL
Impressió:
Alpres, Mèxic 19

Dipòsit Legal: 292/89
ISSN: 0214-6924

seguir que els arxius, amb la cooperació de les institucions, prenguin el lloc que els correspon com a actors importants en l'estructura central de l'Administració pública i del sector privat, i com a centres de la memòria social.

Amb aquesta voluntat i coincidint amb la celebració del Dia Internacional dels Arxius, el 9 de juny, l'AAC es va adreçar al Parlament de Catalunya perquè fes seva la declaració i l'adoptés de manera institucional, tal com recull la resolució de la UNESCO: "Encoratjar els estats membres a tenir en compte els principis enunciats en la Declaració Universal sobre els Arxius en formular i aplicar estratègies i programes futurs en l'àmbit nacional".

La proposta de resolució que ha de votar el Parlament de Catalunya properament vol encoratjar les administracions públiques catalanes a tenir en

compte en llur actuació els principis que s'hi enuncien i a aplicar estratègies i programes per tal d'assolir els objectius que s'hi descriuen. També reconeix el paper de l'AAC per la seva tasca de difusora internacional de l'arxivística catalana, a la vegada que dóna suport a la celebració de la Conferència Europea d'Arxius que tindrà lloc a la ciutat de Girona l'any 2014.

Des de l'AAC, volem animar la resta d'institucions catalanes a promoure la DUA i a reconèixer l'important paper que desenvolupen els arxius en tots els àmbits de la seva organització. Creiem fermament que la valoració adequada dels arxius i dels professionals que hi treballen ha d'ajudar a consolidar unes institucions més obertes, més transparents i més properes a la ciutadania.

El vocal informa

7è Laboratori d'Arxius Municipals

Betlem Martínez
Vocal d'Activitats

El dia 19 d'abril va tenir lloc la 7a edició del Laboratori d'Arxius Municipals al CCCB-Centre CCCB (Centre de Cultura Contemporània de Barcelona) amb el tema "Els arxius municipals a la xarxa", que va gaudir d'un èxit d'assistència, amb 165 persones entre inscrites i participants.

Els continguts van despertar força interès. En especial, hem de destacar la dinàmica i innovadora ponència de la Sra. Montserrat Peñarroya (especialista en màrqueting digital), titulada "De la web 1.0 a la 3.0 – Eines per a la promoció dels nostres arxius", que ens va fer obrir els ulls sobre com els arxius municipals poden aprofitar els recursos més innovadors de la web 2.0. Si no vàreu tenir oportunitat d'escoltar-la, us la podeu descarregar del seu bloc personal. Us la recomanem!

No volem oblidar la resta de ponents i participants en els tallers i la taula rodona, que va provocar interessants debats entre els assistents.

Les principals conclusions recollides en el Laboratori han estat les següents:

Ponència: "De la web 1.0. a la 3.0. – Eines per a la promoció dels nostres arxius" de *Montserrat Peñarroya*.

- La web 1.0, amb la funció de presentar i comunicar informació d'una institució o empresa, ha evolucionat cap a la web 2.0, creada com a eina bidireccional, amb la interacció entre els usuaris i la institució, empresa o particular.

- La revolució comunicacional ha arribat amb l'aparició de les xarxes socials i les eines i aplicacions 2.0, que han esdevingut els nous canals de comunicació.

- L'aparició del màrqueting relacional suposa un canvi conceptual considerable, centrat en la relació client i usuari i, no pas en el producte o servei.

- L'estandardització de les aplicacions de la web 3.0 comportarà que els dispositius connectats a Internet esdevinguin mòbils, es faran cerques semàntiques i apareixerà la realitat augmentada.

1r taller: Els documents d'arxiu a l'abast dels usuaris

Coordinador: *Joan Boadas* (Arxiu Municipal de Girona)

Fila zero: *Josep Maria Crosas* (Arxiu Municipal de Malgrat de Mar), *Jaume Munuera* (Arxiu Municipal de Matadepera) i *Carme Vidal* (doc6)

- Es fa palesa la poca presència i visibilitat dels arxius municipals a la Xarxa. Els arxius municipals amb webs propis són minoritaris, predominen els webs informatius plans i pocs arxius ofereixen la consulta dels seus documents per Internet.

- Per ser més presents a la Xarxa cal crear estratègies que ho facin possible. La implicació amb els informàtics de les organitzacions, la segmentació dels productes en funció dels usuaris, la creació de cercadors amigables, la participació en les xarxes socials, entre altres, són accions que ajudaran a adquirir aquesta presència.

- S'evidencia una clara tendència de l'augment de les consultes remotes des dels webs dels arxius en detriment de les consultes presencials. Als usuaris remots els interessa trobar cercadors amigables que els permetin trobar la informació de manera ràpida, senzilla i adaptada a les seves necessitats.

- La digitalització és una eina imprescindible per a la difusió del patrimoni documental a la Xarxa, però també cal vetllar per la gestió i conservació del patrimoni digital.

- L'adaptació dels arxius al nou escenari tecnològic fa imprescindible determinar quines han de ser les competències professionals que han d'assolir els arxivers per estar presents a la Xarxa.

2n taller: La interacció entre els usuaris i els arxius

Coordinadora: *M. Àngels Suquet* (Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols)

Fila zero: *Xavier Conchillo* (Arxiu Municipal de Castell-Platja d'Aro), *Núria Jané* (Arxiu Municipal de Cubelles), *Francesc Perramon* (projecte Capsa de Sabates, en col·laboració amb l'Arxiu Municipal de Tarragona)

- El bloc és vist com un mitjà per donar a conèixer l'arxiu municipal fora de la tutela del web oficial de l'ajuntament del qual depèn.
- Els blocs existents són autogestionats pel personal de l'arxiu i no són considerats una feina prioritària pel centre. Per aquest motiu, sovint, els seus continguts no s'actualitzen de manera habitual.
- Caldria determinar quins continguts hauria d'incloure un bloc d'arxiu per estar present a la Xarxa.
- Crear un compte a Facebook ha estat una conseqüència i un complement al mateix bloc, amb la idea que cal estar present a tot arreu.

3r taller: Les eines col·laboratives per als professionals dels arxius

Coordinador: *Paco Fernández* (arxiver i blocaire)
 Fila zero: *David González* (arxiver i blocaire), *Betlem Martínez* (Arxifòrum), *Mònica Sesma* (GALL, Grup d'Arxivers de Lleida / Arxiu Municipal de Lleida)
 - Es produeix l'aparició constant d'eines noves per a web i xarxes socials, que conviuen amb eines anteriors, com passa amb les llistes de distribucions i els

- blocs, sense que hi hagi necessitat de substituir-les.
- Cal una planificació i un control de les eines que es poden utilitzar per veure quan són vàlides i per a què.
- Són necessaris espais i recursos professionals especialitzats de discussió, reflexió i debat tècnic de temes concrets.
- La diversitat de recursos a la Xarxa posa de manifest la necessitat d'establir canals de referència per vehicular la informació de l'àmbit concret dels arxius. Es fa notar la necessitat de comptar amb agents amb capacitat de lideratge per gestionar comunitats professionals.
- Les noves eines aporten frescor i agilitat, davant la rigidesa i el control dels webs municipals; així mateix, l'articulació de la presència de la institució i la relació amb el ciutadà a la Xarxa evolucionarà i donarà valor i transparència a la mateixa institució.

Taula rodona: Els arxius municipals a la xarxa: oportunitats i reptes

Moderador: *Jordi Serchs* (Arxiu Fotogràfic de Barcelona)

Participants: *Josep Alert* (Associació Memòria i Història de Manresa), *Coia Escoda* (Associació d'Arxivers i Gestors de Documents de Catalunya), *Josep Matas* (advocat) i *Ramon Salvadó* (gnuine)

- Estar a la Xarxa és obligatori per als serveis públics, tant per a la gestió dels documents com per a la interrelació amb els ciutadans. La informació que es presenti ha de complir la legalitat i els estàndards de qualitat.
- Cal que el web dels arxius sigui un producte més professional i el nucli de l'estratègia de comunicació. Les xarxes socials han de funcionar com a apèndix del web; no són independents.
- Cal utilitzar un llenguatge més entenedor a la Xarxa per connectar amb tots els públics.

Resum de la X Jornada d'Estudi i Debat "Formació i projecció professional"

—
Patricia Lloveras
 Vicepresidenta

El passat 29 de maig es va celebrar la X edició de la Jornada d'Estudi i Debat al Museu Marítim de Barcelona. Després de l'acte inaugural, la Jornada es va iniciar amb la ponència del professor de la UPF Miquel Salvador sobre els processos de transformació de les organitzacions i l'impacte de noves maneres d'entendre'n el funcionament. De les seva interessant ponència, ens va copsar l'atenció al concepte de comunitat epistèmica. El ponent va explicar les característiques i el posicionament que havien de tenir aquestes comunitats per tal que exercissin capacitat d'influència en les organitzacions on intervien. Aquestes reflexions ens poden ajudar a reflexionar sobre la possible configuració d'una comunitat epistèmica al voltant de l'arxivística i la gestió de documents amb capacitat d'incidència sobre les organitzacions públiques i privades.

A les sessions curtes, però intenses, de la segona part del matí, els ponents varen exposar el seu punt de vista pel que fa als reptes i les oportunitats dels professionals envers la formació i el món laboral. En relació amb la taula rodona de la tarda, els participants, representants d'organismes públics i privats, van donar la seva opinió i valoració sobre la for-

Membres de la taula rodona

mació que s'ofereix en els mestratges, postgraus i cursos especialitzats, i van identificar els punts forts i les mancances que hi troben. Podeu trobar les ponències, els resums i les presentacions de la Jornada a l'apartat Serveis/Formació del web de l'AAC.

Reunió del C.E. de la Secció d'Associacions Professionals del Consell Internacional d'Arxius (ICA/SPA) a Weimar

—
Joan Boadas i Raset
Vocal de Relacions
Internacionals

Organitzada per l'Arxiu de l'Estat a Weimar, aquesta ciutat va acollir la reunió de primavera del Comitè Executiu de l'SPA entre els dies 26 a 28 de març del 2012. D'acord amb l'ordre del dia es van analitzar diferents aspectes vinculats a l'activitat administrativa, organitzativa i pressupostària de la Secció, així com diferents actuacions destinades a la promoció de la professió.

Del primer apartat cal remarcar els canvis previstos en la Comissió de Programes (PCOM). A partir del mes d'agost del 2012, coincidint amb el Congrés Internacional que se celebrarà a Brisbane (Austràlia), n'assumirà la direcció Henri Zuber, actual president de l'SPA. En paral·lel, el seu àmbit d'actuació s'ampliarà per incorporar temes vinculats a l'accés, l'avaluació, la documentació electrònica, els edificis, etc.

Entre altres punts, es va valorar la dificultat d'incorporar a la Secció associacions provinents de països en desenvolupament i es va constatar la poca eficàcia que ha tingut la proposta de suplir el pagament de les quotes a l'ICA per serveis vinculats a la professió (traduccions de textos, promoció d'activitats, etc.). S'acordà desenvolupar una proposta que possibiliti que associacions de països desenvolupats assumeixin el cost de les quotes dels que estan en vies de desenvolupament, en el període de quatre anys, i d'intentar que posteriorment n'assumeixin el pagament.

En relació amb els projectes de promoció es va aprovar el contingut d'una guia per a la creació d'un premi per part d'una associació professional. L'objectiu és reconèixer aquelles persones i/o entitats que hagin realitzat alguna contribució o algun servei rellevant a la professió.

Pel que fa a l'exposició dels diferents grups de treball vinculats a l'SPA, es van rebre informacions del Grup de Treball sobre Drets Humans, el Grup de Treball sobre Accés i el Grup de Treball sobre Arxius Fotogràfics i Audiovisuals.

Després de l'aprovació per part de la UNESCO de la Declaració Universal sobre els Arxius, es va acordar la creació d'un registre en línia que permeti que tant els professionals com qualsevol persona interessada pugui signar-la i adherir-se als seus postulats.

En el transcurs de la reunió es van establir les accions que havien de finalitzar coincidint amb el Congrés de Brisbane, data en la qual cal renovar també el Comitè Executiu de l'SPA. En el cas de l'AAC, i d'acord amb el que va aprovar la Junta del passat dia 21 de maig, el representant serà el president actual.

El Comitè Executiu va acceptar també que la Conferència Europea del 2014 i la Conferència Anual (hereva de l'antiga CITRA) se celebressin conjuntament i coordinada, circumstància que amb tota probabilitat permetrà celebrar un congrés d'àmbit mundial l'octubre del 2014 a la ciutat de Girona.

L'AAC participa en un simposi internacional d'InterPARES 3 Project a Istanbul

—
Miquel Serra
Vocal de Recerca i Noves
Tecnologies

El passat 10 i 11 de maig es va impartir un simposi internacional d'InterPARES 3 Project a la ciutat turca d'Istanbul. El TEAM Catalonia de l'Associació d'Arxivers – Gestors de Documents de Catalunya (AAC) va participar-hi amb una ponència i la presentació de l'estudi de l'Ajuntament de Girona basat en la preservació de l'autenticitat dels documents d'arxiu datacentric, "The Authenticity of Data Centric Systems in the Girona City Council"

Entre les ponències del simposi destaquem les següents:

- *Luciana Duranti* (directora del projecte) "**The Long Term Preservation of Authentic Digital Records: The Findings of the InterPARES 3 Project (1999-2012)**", sobre el "nou rol" de l'arxiver/a davant de la preservació digital i l'autenticitat dels documents digitals, i les primeres conclusions i troballes finals de la tercera fase d'InterPARES 3.
- *Maria Mata Caravaca* (TEAM Italy) "**Activities of**

the Team Italy InterPARES Project", amb la presentació del cas d'estudi que coordina aquesta professional, la qual va fer una interessant anàlisi sobre el gestor documental Alfresco, actualment en fase d'implantació en la seva organització.

- *Eun Park* (TEAM Korea) "**New Channels for Electronic Transaction: Certified E-Document Authority in Korea**", que tracta sobre la funció de l'autoritat de certificació digital de Corea, com a repositori digital segur (tercer de confiança).

- *Claudia Lacombe Rocha* (TEAM Brazil) "**Digital photographic Records: The UNICAMP Public Relations and Press Office Case Study Ponència**", sobre els formats de preservació per a la fotografia digital.

- *Corine Rogers* "**The InterPARES/ICA Educational Modules On Digital Preservation**" (TEAM Canada), que va explicar els mòduls didàctics i pràctics entorn de la preservació digital de documents. Aquests mò-

duls es van elaborar a partir de totes les troballes de la tercera fase del projecte InterPARES 3 i es presentaran en el proper Congrés Internacional del CIA-ICA del mes d'agost que es farà a Austràlia. Tot aquest material estarà disponible al web d'InterPARES 3 Project ben aviat.

Bibliografia web:

<http://www.istanbulkutuphaneci.org/en/interpares3/program>

http://www.interpares.org/ip3/ip3_index.cfm

Presentació dels números 8, 9 i 10 de la col·lecció "Textos"

M. Luz Retuerta
Vocal de Publicacions

En el marc de l'Assemblea General de socis de l'AAC del 29 de maig, al Museu Marítim de Barcelona, es van presentar els números 8, 9 i 10 de la col·lecció "Textos". Aquests llibres tracten sobre les tres guies o mòduls dels *Principis i requeriments funcionals per a documents en entorns d'oficina digital*. Comprèn el "Mòdul 1 - Presentació general i declaració de principis", el "Mòdul 2 - Directrius i requeriments funcionals per a sistemes de gestió de documents digitals" i el "Mòdul 3 - Directrius i

requeriments funcionals per a documents en sistemes de negocis".

Es tracta d'una obra del Consell Internacional d'Arxius que ha estat traduïda al català per l'Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya amb la finalitat de difondre aquest model de bones pràctiques entre el nostre sector professional.

En les properes setmanes es farà arribar un exemplar als socis i sòcies de l'AAC.

Articles

Que no et classifiquin!!

Lluís-Esteve Casellas i Serra

El passat 8 de març el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya publicava el Decret 27/2012, de 6 de març, sobre la Classificació Catalana d'Ocupacions 2011 (CCO-2011). Com que la curiositat és inherent a la condició humana, i la classificació un dels pilars de la nostra professió, se'm feu difícil resistir la temptació de buscar on classifiquen allò que considerem que és la nostra professió. Doncs bé, el quadre en allò que ens pertoca no pot ser més eloqüent:

TÈCNICS I PROFESSIONALS CIENTÍFICS I INTEL·LECTUALS

- 9 Professionals de la cultura i l'espectacle
 - 291 Arxivers, bibliotecaris, conservadors i similars
 - 2911 Arxivers i conservadors de museus
 - 2912 Bibliotecaris, documentalistes i similars

Podria insistir en la barreja, la confusió i l'esquizofrènia professional, però avui no ho faré. Tanmateix, sí constataré el poc que hem avançat si exclusivament se'ns situa en el marc de la cultura, i això, més enllà de les noves oportunitats per explorar que ens pot oferir el món de l'espectacle. Per tant, encara estem lluny dels epígrafs referits als especialistes en organització i administració o als analistes de gestió i organització.

Però la sorpresa, fins a cert punt relativa, augmenta quan observem que aquesta classificació és calçada a la del Reial Decret 1591/2010, de 26 de novembre, sobre la Classificació Nacional d'Ocupacions 2011 de l'Estat. I més encara, amb petits canvis aquesta respon a la transposició de la Classificació Internacional Uniforme (CIUO-08) de l'Organització Internacional del Treball (2008).

I arribats a aquest punt ens caldria preguntar-nos per què tampoc en l'àmbit internacional hem aconseguit una visualització nítida: tant poc hem avançat perquè ni records managers ni recordkeepers, ni res semblant aparegui en la versió anglesa? El Consell Internacional d'Arxius n'és conscient o se'n

preocupa? I les associacions professionals? Bé, certament, la cosa tindria la seva gràcia, perquè potser algunes entitats professionals del país no veuen tan malament la classificació que "ens ha tocat".

En qualsevol cas, és evident que a Espanya i a Catalunya l'arxiver com a gestor de documents i la funció que desenvolupa és, malgrat tot, transparent. Aquesta situació posa en dubte que realment puguem ser els introductors de normes ISO aparentment tan potents com les de la família 30300. Des de l'àmbit de la cultura segur que no, tot i que d'acord amb la classificació sempre podríem muntar un bon espectacle...

Bromes a part, la criticitat de la nostra transparència radica en el fet que sobre aquesta classificació es basen, entre altres coses, els plans nacionals estadístics i, si els indicadors que han de mesurar el nostre àmbit d'activitat ja no són correctes, no cal que esperem anàlisis ajustades, diagnòstics precisos i planificacions (?) encertades. Òbviament, això no té perquè influir en el rigor de l'exercici professional, però amb aquests indicadors a la mà el nostre pes específic tendirà a ser irrellevant. És a dir, mentre la visualització de la professió no avanci, la nostra capacitat d'influir continuarà depenent de les capacitats individuals de cadascú, però difícilment ens beneficiarem del valor afegit atribuït pel sol fet de pertànyer a un col·lectiu professional convenientment identificat i valorat.

En el mínim debat sorgit a l'ARXIFORUM entorn d'aquest tema es va apuntar que "el nom no fa la cosa", i certament és veritat. No obstant això, si els límits del nostre univers són els que ens imposen les paraules per expressar-nos, mentre les paraules que ens donin nom, ens defineixin i ens contextualitzin no existeixin o estiguin desdibuixades, no formarem part de l'univers de moltes persones, és a dir, tampoc de professions i d'organitzacions. Per tant, si la manca de visualització depèn de la perspectiva de qui ens observa, no podem ser mers espectadors, ens toca moure fitxa i canviar de posició.

Els casos dels nens robats i el paper dels arxius

—
Joan Soler Jiménez
Director de l'Arxiu Històric
de Terrassa

El passat 9 de maig a l'Arxiu de Terrassa es va proposar una jornada que portava per títol "Els nens robats: la circulació il·legal de menors al segle XX", organitzada juntament amb el Centre d'Estudis Històrics de Terrassa. S'hi aglutinaren la perspectiva històrica, la legal, l'arxivística i la veu dels afectats. L'objectiu de la jornada va ser donar una visió completa i exhaustiva de la problemàtica del robatori de nadons a l'Estat espanyol durant el Franquisme i els primers deu anys de la Transició Democràtica. Uns límits cronològics que ben aviat es van mostrar massa estrets, atès que es va demostrar que el robatori de nadons ha estat una circumstància viscuda en el passat, i des de molt abans del Franquisme, i que en l'actualitat encara es viu en societats com la xinesa o l'Índia.

Un procés sempre fonamentat en fortes conviccions ideològiques i religioses que han marcat societats de tot tipus i origen. Una mare embarassada fora dels patrons que la societat exigeix com a "correctes". Persones que, d'altra banda, tenen la ferma convicció de representar i protegir les normes morals d'aquesta societat. La tensió existent entre uns comportaments i uns altres que porten a justificar, en nom d'una presumpta "moralitat", la sostracció d'un nadó de les mans de la mare biològica i que prejudgen el que és "correcte" i el que "no ho és". Un debat i una realitat plens de càrrega emotiva i que necessiten una aproximació ètica i professional des del món dels arxius, sobretot per un motiu principal: molts dels arguments que les persones utilitzen en el moment en què s'aixeca la sospita d'un presumpte robatori de nadons es fonamenten en documents escrits, molts d'ells conservats encara en els arxius hospitalaris però també en altres arxius públics i privats. Aquest tipus de casos, al marge de la façana mediàtica que tenen en l'actualitat, entren de ple en el debat sobre l'accés als arxius i la necessitat de transparència en les nostres administracions.

La jornada s'inicia amb la ponència d'Elena Ràfols, membre del grup de recerca CIRCARE, que exposa els resultats de les seves investigacions sobre els centres de protecció de menors de l'època franquista. Els resultats, malgrat el silenci de les persones i els buits en la documentació conservada, són especialment clarividents. Nens i nenes que viuen una infantesa fosca. Pressió ideològica implacable. Acol·liment de nadons separats de les seves mares amb l'excusa d'una vida millor. Banc d'infants per a pares amb dificultats per concebre. Legalització de pràctiques fraudulentament mitjançant documents. En segona instància Ana Maria Escabia aporta la veu dels afectats. Com a presidenta de l'associació SOS Bebés Robados de Catalunya parla de la tasca d'ajuda als possibles afectats, obrint portes, generant xarxes de contactes i assessorant els moviments legals possibles. Parla del cas personal del seu pare, de la seva mare i de la seva germana perduda, o robada. Un cas esfereïdor. Però sobretot el seu clam és precisament contra els centres hospitalaris que donen el "no" per resposta o un menys rotund "no tenim res", però igualment decebedor. El contrast entre les informacions contradictòries que reben molts dels afectats genera incertesa i sospita. No tots els casos són reals, poden haver succeït altres coses: el nadó pot haver mort per malaltia seva o de la mare, la documentació es pot

haver redactat de manera insuficient o directament no s'ha fet, poden haver-se intercanviat nadons en les hores immediatament posteriors al naixement per negligència. El més important: claredat, transparència, demostrar que no hi ha documentació o demostrar que la que existeix no és completa o és imperfecta. Mostrar-la.

En la sessió de tarda l'advocat Enrique J. Vila, expert en aquests casos i ell mateix "nen" presumptament "robat", aporta els arguments legals a què es poden acollir els afectats per donar seguiment a una possible causa. Sol·licita més informació per part de les administracions públiques o centres privats on es demanen antecedents. Sol·licita que el delictes no sigui descrit com a "sostracció" sinó com a "robatori". Un detall semàntic que pot implicar o només una sanció mínima econòmica o una sanció de presó. Justícia ajustada a la gravetat del delictes i no perdre'ns en eufemismes. Parla de trames a València, on ell exerceix, però de les altres que s'estan detectant a Astúries, Madrid, Catalunya. Parla d'una xarxa, basada en un fort component ideològic, que s'allarga fins a finals dels anys vuitanta del segle XX. Però el més decebedor continuen sent les traves en l'accés a la documentació existent, el silenci administratiu, els recels i la sensació de participar de manera còmplice en un tema que fa por als polítics, que sembla abocat a un silenci "social" que es vol evitar. Per aquest motiu reclama justícia, que la gent parli i no tingui por, i que els afectats vagin fins al final, que no perdin el coratge.

Finalment, Patrícia Lloveras, arxivera de l'Arxiu Central Administratiu del Departament de Salut de la Generalitat, explica quina és la informació que podem sol·licitar d'un expedient clínic, la fortalesa de la legislació... però només a partir de l'any 2000, i de les dificultats per recuperar fons de centres clínics privats dels anys seixanta als vuitanta. Demuestra que no hi ha mala fe en els arxius públics que no aporten informació, és que no la tenen. En definitiva, planteja que les portes dels arxius han d'estar obertes, malgrat que, de manera descoratjadora, es fa palès que la documentació és escassa.

I és que la documentació, en aquests casos, és la prova més feble. Si hi ha voluntat de frau, el més normal és que no hi hagi registre del robatori. Si es vol legalitzar, cal detectar contradiccions en la documentació. Contrastar els expedients de defunció del nadó, amb el registre dels avortaments al Registre Civil i l'enregistrament de l'enterrament al cementiri. En aquestes sèries documentals es pot detectar el frau. S'hi suma la mala praxi procedimental de les administracions del segle XX, els errors de forma, els registres incomplets, fets de

pressa, de manera poc sistemàtica. No és excusa. Però no hi ha gaire més. Davant d'això, des dels arxius hem de demostrar la nostra funció social. Calen professionals que trobin un bon equilibri entre les exigències legals i el seu codi deontològic, que no s'arronsin o dubtin davant l'evident tensió entre

la protecció de dades personals i el dret a l'accés a registres i documents. Hi ha moments en què cal prendre decisions que afavoreixin l'Administració de justícia, si escolta. En definitiva, no s'ha de servir exclusivament al procediment, sinó sobretot a les persones. Hi tenim coses a dir.

Notícies

XVIII Jornades d'Arxius Universitaris

Eva Roca Marquès
Secretaria del Comitè
Executiu de la CAU

Els passats 24 i 25 de maig van tenir lloc les XVIII Jornades d'Arxius Universitaris, amb el títol "La preservació dels documents electrònics: estratègies i planificació".

En el marc de les celebracions del bicentenari de la Constitució del 1812, la seu triada per la Conferència d'Arxivers de les Universitats Espanyoles (CAU)¹ per celebrar les Jornades del 2012 va ser la Universitat de Cádiz.²

La conferència inaugural, a càrrec de Ramon Alberch³, exposava un decàleg per a la preservació de la documentació digital a llarg termini.

El matí del dia 24 es va destinar a un taller d'experiències dels arxius universitaris en preservació de documents electrònics, moderat per Severiano Hernández, subdirector de Archivos Estatales. Durant la tarda, van tenir

lloc la presentació d'empreses sobre casos d'èxit en projectes relacionats amb la implantació de sistemes de gestió electrònica i preservació digital.

Les conclusions de les Jornades reflecteixen la necessitat dels arxius universitaris de dotar-se d'eines d'arxiu digital per garantir la preservació i l'accés al patrimoni documental. En aquest sentit, els arxivers universitaris destaquen com a cas d'èxit el projecte de les Universitats Públiques Catalanes de creació d'un Servei Consorciat d'Arxiu Digital.

1. Conferència d'Arxivers de les Universitats Espanyoles (CAU), <http://cau.crue.org/>
2. Per obtenir més informació, consulteu la web de les Jornades: <http://www.uca.es/area/biblioteca/archivo/cau/presentacion>
3. Ramon Alberch i Fugueras, "Organizando el rompecabezas: La preservación digital como reto ineludible". XVIII Jornades d'Arxius Universitaris. Cádiz, 23 de maig de 2012.

Fotògraf: Jesús Heredia Luque

De l'arxiu a l'arxiver

L'experiència d'un arxivera novell en el context de crisi actual.

Scheherazade Bermejo Barba

En un moment econòmicament molt complicat, en què les ofertes de feina a l'Administració pública són escasses i precàries, hi ha arxivers novells que assumim el repte diari de continuar lluitant per la nostra professió.

Fa cinc anys vaig decidir cursar el Graduat Superior en Arxivística i Gestió de Documents pensant que l'arxivística podia ser una bona alternativa a la docència com a historiadora.

Només començar les classes el setembre de 2007 ja vaig estar interessada a fer pràctiques, i al llarg dels dos anys d'estudi vaig optar a dues beques. La primera a l'arxiu de la presó de dones de Wad-Ras i la segona, la més profitosa, a l'Arxiu Municipal de Molins de Rei, dirigida per David Lobato. Aquesta última va ser essencial per al meu aprenentatge, ja que es tractava d'una veritable beca l'objectiu de la qual era que jo pogués aprendre les tasques arxivístiques pel funcionament d'un arxiu municipal.

El mes de maig de 2009, abans d'acabar l'ESAGED, va sortir una oferta de feina a través de l'AAC. L'Arxiu Municipal de l'Hospitalet de Llobregat sol·licitava un autònom per fer el tractament arxivístic de la sèrie de Serveis Militars, unes 800 capses. Un bon repte per començar la meua etapa professional. La confiança i els consells que em va donar el que era en aquell moment el director de l'Arxiu, Josep Conejo, van ser imprescindibles per fer una bona feina. Així va ser com es va iniciar un període de col·laboració amb l'Arxiu Municipal de l'Hospitalet de Llobregat que va durar fins el 2011, treballant cada any uns mesos com a autònoma i duent a terme diferents tractaments arxivístics: sèrie "Correspondència General" (1931-1939), "Informes politicosocials" (1936-1950), "Fons d'empresa Can Trinxet", elaboració del Manual d'organització dels arxius de les oficines de la Secció de Logística i Personal de la Guàrdia Urbana de l'Hospitalet, realit-

zació de transferències, unificació de la cartografia municipal.

A finals del 2009 i a principis del 2010, també vaig treballar per la Guàrdia Urbana de l'Hospitalet de Llobregat, per a qui vaig fer dues transferències de documentació de les oficines de gestió a l'Arxiu Municipal.

El juliol del 2010 casualment em vaig assabentar de la convocatòria de la X Beca Guillem Mateu i Domingo de perfeccionament arxivístic, a l'Arxiu Històric de Sabadell; m'hi vaig presentar i me la van concedir. De setembre de 2010 a maig de 2011, dirigida per Montserrat Salvador, vaig tornar a posar en pràctica les tasques pròpies d'un arxiu administratiu municipal.

L'agost de 2011 va sortir a l'ESAGED una oferta de feina per a l'Arxiu Municipal de Sant Just Desvern. El mes d'octubre Jordi Amigó, el seu arxiver, em va trucar i em va proposar treballar com a autònoma fent els treballs d'instal·lació i descripció dels plànols de l'Àrea d'Urbanisme procedents de les golfes de l'Ajuntament, feina que vaig finalitzar l'abril del 2012.

A diferència dels darrers anys en què havia pogut treballar pel meu compte sense parar, enllaçant una feina amb l'altra i amb una bona previsió per a l'any següent, aquest 2012 el vaig començar amb la finalització de la feina a l'Arxiu de Sant Just Desvern i sense res més. Tot i el desànim que em pronosticava quedar-me aturada, vaig tenir la sort de contactar, gràcies a l'arxiver Toni Rodríguez, amb Dos Punts Documentació i Cultura, empresa amb dotze anys d'experiència i de reconegut prestigi en el sector. He treballat per a ells com a autònoma a l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat duent a terme el tractament arxivístic dels Protocols Notarials de l'Antic Districte de Sant Feliu de Llobregat i actualment estic fent l'avaluació a l'Ajuntament de Pallegà. El fet d'haver estat treballant els últims anys com a autònoma o com a becària comporta una inestabilitat professional que no és fàcil de gestionar. Ja saps que no tens vacances, ni baixa, ni atur i que les feines fetes les acabes cobrant mesos després d'haver-les acabat, tot i haver d'estar al corrent de totes les obligacions fiscals. Però he de dir que també m'ha enriquit moltíssim professionalment, he

estat treballant en uns quants arxius i he vist realitats arxivístiques diferents. Del funcionament de cada un d'aquests arxius i dels seus professionals, n'he intentat aprendre al màxim, engrandint dia a dia el meu bagatge i consolidant-me com una bona arxivera i gestora de documents, disposada i motivada a aprendre cada dia una mica més, acceptant els nous reptes d'un futur incert.

La greu situació econòmica que vivim fa que consideri que les meves expectatives professionals s'han d'adaptar a les circumstàncies del moment, i que assumeixi que a partir d'ara he de ser molt més flexible econòmicament, fer-me autònoma o becària, ampliar la mobilitat geogràfica, acceptar projectes de curta durada, estar predisposada a fer diferents tasques i a adaptar-me a situacions i entorns nous, tant en l'Administració pública com en l'empresa privada. M'he de formar i reciclar de manera constant, per estar al dia dels canvis i les millores de la professió i per poder oferir productes que s'adeqüin a les necessitats dels meus clients. També he de ser creativa a l'hora de vendre els meus serveis i, per tant, m'he d'adaptar al llenguatge comercial, en funció del receptor dels meus productes, i he d'estar disposada a assumir els canvis que vinguin, conscient que he d'esforçar-me amb el treball diari per demostrar la meua vàlua professional.

En definitiva, una colla de reptes!

COMPOSICIÓ DE LA JUNTA

President:

Joan Antoni JIMÉNEZ,
jjimenez@catsalut.cat

Vicepresident:

Patricia LLOVERAS,
patricia.lloveras@gencat.cat

Vocal de Secretaria:

Albert VILLARÓ,
albert.villaro@mac.com

Vocal de Tresoreria:

Ana PAZOS,
pazosfernandez@hotmail.com

Vocal de Relacions Internacionals:

Joan BOADAS,
jboadas@ajgirona.cat

Vocal de Recerca i Noves Tecnologies:

Miquel SERRA,
miquel.serra@udg.edu

Vocal de Treball i Estatus Professional:

Josep CONEJO,
jcmuntada@gmail.com

Vocal de Formació:

Glòria GIMENO,
gimenovg@gmail.com

Vocal de Relacions Institucionals:

Marc TAXONERA,
biblioteca@bibliotecademontserrat.net

Vocal de Difusió

Coia ESCODA,
coia.escoda@porttarragona.cat

Vocal de Publicacions:

M. Luz RETUERTA,
luz.reuerta@gmail.com

Vocal d'Activitats:

Betlem MARTÍNEZ,
mbmartinez@gencat.cat

Vocal de Serveis:

Juanjo VAS,
juanjoavas@gmail.com

La Junta informa

HORARI D'ATENCIÓ

Suport administratiu:

Maria FUNÉS
Dilluns i dijous: de 15 a 19 h
Dimarts, dimecres i divendres:
de 9 a 15 h

Acords de Junta

Sessió 4/2012, de 16 d'abril

- Nomenament del soci Jordi Piqué com a vocal del Comitè d'Avaluació del Suport a les Iniciatives Culturals.
- Sol·licitar al Parlament de Catalunya l'adopció institucional de la Declaració Universal sobre els Arxius.
- Aprovar la presentació de les al·legacions a l'avantprojecte de llei de transparència administrativa.
- Convocar l'assemblea general ordinària pel dia 29 de maig de 2012.
- Aprovar la proposta de celebració del XIV Congrés d'Arxivística de Catalunya.

Sessió 5/2012, de 21 de maig

- Proposar el nomenament del president de l'AAC com a representant de l'AAC al Comitè Executiu de l'SPA.
- Proposar la sòcia Mònica Sesma com a membre de Consell de Redacció del web.

Sessió 6/2012, d'11 de juny

- S'aproven els convenis de serveis per als socis amb les empreses Optalia i Mont-ferrant.

Moviments de socis

Altes: 4. Baixes: 3